

ON CERTAIN ASPECTS IN THE SELECTION OF PIANO REPERTOIR FOR STUDENTS OF SPECIALTY „PEDAGOGY OF MUSIC EDUCATION“

Abstract: The author examines the role of the repertoire of teaching piano to students - future teachers of music. Piano repertoire depends on many pedagogical tasks. It is important for the professional development of students. Special attention is paid to the national composer's work.

Author information:

Vanya Djambazova
Teacher of Piano
Pedagogical Faculty
at „Konstantin Preslavsky“ – University of Shumen
✉ v_djambazova@mail.bg
🌐 Bulgaria

Keywords:

Piano, Music Teacher, Piano Repertoire

Реализирането на целите и задачите на образователно направление „Музика“ изисква съвременен подход не само по отношение на педагогическата технология – форми, методи, средства, – но и към подбора на музикален материал. В процеса на работата със студентите от специалност „Педагогика на обучението по музика“ подборът на качествен репертоар по пиано е от особено важно значение.

С включения в тях обширен клавирен материал учебните програми по дисциплините „Задължително пиано“ и „Специален предмет пиано“ дават възможност за диференциран подход в подготовката на студентите. Умелият подбор на учебен репертоар от страна на педагога е важна страна в работата му с обучаваните. В тази връзка за педагога по пиано е от съществено значение да предизвика интерес и да активизира тяхното участие в различните етапи на изпълнителска реализация на изучавания клавирен материал и изграждане на клавирно-изпълнителски умения.

Индивидуалният репертоарен план за всеки студент се изготвя съобразно неговите знания за клавирното изкуство, музикалните му способности, психологически особености на личността и професионални интереси. Задълбоченото познаване на клавирни творби от различни стилове и епохи, адекватността на избраните произведения по отношение на поставените педагогически цели и задачи, интересът на студента към творбите водят до положителни резултати в общомузикален и практически инструментален план.

Формирането на коректно професионално отношение към авторския текст, към неговия щателен прочит, към вникване в смисъла на музикално-изразните средства и ролята на всяко едно от тях за възплащаване авторския замисъл са задължителни условия при изграждането на изпълнителски знания и умения. Запознаването с разнообразни клавирни произведения в най-голяма степен допринася за разширяването на музикалния кръгозор и развитие на творческия потенциал на студентите, необходими за бъдещата им музикално-педагогическа дейност.

От избора на педагогическия репертоар зависи ефективността и многопосочността в развитието на музикално-интерпретаторските качества на студентите – бъдещи учители по музика, тъй като именно чрез музикално-изпълнителската дейност се осъществява предаване и

тиражиране на художествени и културни ценности, развитие и усъвършенстване на личността [1: 839]. През всяка отделна година на обучение клавиристите произведения са с различно ниво на трудност, разнообразни в стилово и жанрово отношение, от различни композитори и време на създаване. Всяко едно от тях е съобразено с необходимостта да допринесе за достигане на по-високо ниво на общомузикалните и тясно инструменталните качества на обучавания в процеса на неговото усъвършенстване. Внимателният подбор е особено важен, защото „всяка епоха ражда само един автор, който е в състояние да генерира в себе си и доразвие до краен предел най-високите художествени достижения, като ги одухотвори завинаги с непреходна стойност, подготвяйки по този начин възникването на нов етап от развитието на музиката“ [2: 338].

Много важно за учителя по музика е умението художествено пълноценно и убедително да изпълнява обширен, постоянно обновяващ се репертоар, включващ целия спектър на стилови и жанрови направления, свързан както с учебната програма, така и с придобиването на обширни и задълбочени знания за музикалното изкуство като цяло. Повишените изисквания към качеството на владеене на инструмента и използването му в учебно-възпитателната работа в часовете по музика, необходимостта от знания, засягащи всички аспекти на изучаваните произведения и способността за тяхната интерпретация, поставят пред студентите, изучаващи музикална педагогика, задачата да бъдат запознати с общите закономерности на работата над клавиристите произведения и осмислянето им от позицията на пълноценна изпълнителска реализация.

С обогатяване на репертоара с нови произведения се обогатява музикалното мислене и мотивация за изпълнение на различни по характер клавиристи творби. Затвърждават се и се придобиват нови изпълнителски умения, свързани с владеенето на интонацията, темпоритмическата, ладово-хармоническата и артикулационната изразност. Възприема се в дълбочина структурната и процесуално-динамичната страна на музикалната форма. Съществено се разширява възможността за използването на динамическите и агогически нюанси и педализацията. Във фактурата на произведенията се появяват нови елементи на мелодическото, акордово-интерваловото, ритмическото и пр. изложения, които налагат овладяването на нови технически средства при изпълнителската реализация на творбата. На по-високо ниво се развиват музикално-слуховите и клавиристно-двигателните способности на студентите.

В своята „Методика на обучението по пиано“ Андрей Стоянов поставя въпроса за музикално-художествената стойност на учебния репертоар, който трябва да развие всестранно музикалността на обучавания и да помогне за усвояването на всички видове техника. „Ученикът никога не трябва да започва да свири, преди да се е ориентирал какво му предстои да изсвири... Ученикът да слуша внимателно, да слуша и да чува точно какво излиза от инструмента – мелодия, такт, ритъм, сила и качество на тона...“ Важен принцип в съвременната музикална педагогика според А. Стоянов е „всеки елемент, с който се запознава ученика, да бъде извлечен от „живата“ музика“ [3: 45].

Естетическите чувства, които възникват при изпълнението на музикалното произведение, включват комплекс от близки по значение настроения, които дават динамична картина на естетическото преживяване. Начинът на използване на музикално-изразните средства, тяхната интензивност, наситеност и яркост при представянето на творбата носи в голяма степен белезите на моментното емоционално състояние на изпълнителя. Като една от формите на художествената комуникация инструменталното изпълнителство активно влияе върху формирането и усъвършенстването на експресивните страни на личността – умението за емоционално споделяне и разкриване на собствените чувства и преживявания. Стремещът на интерпретатора да направи осезаемо емоционалното съдържание на произведението, да предаде на аудиторията своите чувства е част от процеса на общуване на изпълнителя с публиката. Потребността от емоционален музикален изказ и повишена експресивност са важна съставна част от артистичността на музиканта-изпълнител.

Важно значение за формирането на студентите – бъдещи учители по музика, придобива работата над произведения от националното музикално творчество, изградени на фолклорна основа. И това далеч не е самоцел. Показателен е фактът, че тъкмо фолклорът е първоосновата на придобилите широка популярност педагогически системи за приобщаване към музиката на Жак Далкроз, на Бела Барток и Золтан Кодай, на Карл Орф...

На какво се дължи тази популярност?

Макар достиженията на специфичната логика на музикално развитие в редица случаи да насочват към въпроса за интелектуализацията на музикалното съдържание, без съмнение музиката си остава онзи вид изкуство, който пресъздава най-ярко многообразието и динамиката на емоциите в човешката душа, нейните дълбинни пластове. Ала когато стане дума за дълбинни пластове на психиката, на преден план излизат въпроси, свързани с колективното несъзнавано, продуциращо схеми, които априорно формират представите на човека – архетиповете [4: 122 – 123]. Фолклорът е една от най-ярките репрезентации на архетипа. Тъкмо затова „като съществен тематичен акцент в учебното съдържание по музика, заложено в държавните образователни изисквания, се откроява българският музикален фолклор. Задача на училището е изграждането на музикална култура съобразно с културната ни идентичност.“ [5: 173] В това отношение и клавирият творчество на българските композитори предоставя изключително богати възможности за подбор на забележителни по своята художествена стойност творби. „Усвоявайки фолклора, българските композитори достигат до общовалидни за европейското изкуство принципи по свои оригинални пътища, които следва да бъдат разглеждани не в генетичното отношение на зависимост, а в типологичното отношение на паралелност.“ [6: 93] За отбелязване е, че още в края на 20-те и 30-те години на миналия век се проявява творческото дарование на Панчо Владигеров. Неговите ранни клавирият творби му носят международно признание – двукратно присъждане на Менделсонова награда (1918 и 1920 г.г.). През 30-те години Владигеров вече е създал някои от най-хубавите си композиции за пиано. През същия период в сферата на клавирият творчество се изявяват Любомир Пипков, Димитър Ненов, Веселин Стоянов... – автори със съществен принос за решаване на жизненоважния за българската художествена култура национален музикален стил.

Ето защо включването в учебния клавирият репертоар на творби от българското класическо музикално наследство и от творчеството на съвременни български композитори играе важна роля за възпитанието и изграждането на бъдещите учители по музика.

В процеса на обучението по пиано от изключително значение е постоянното обновяване и разширяване на репертоара с произведения, които биха провокирали интереса на студентите за усвояване на нови знания и практически умения, което ще повиши теоретико-познавателната наситеност на обучението. С въвеждането на нов културологичен, историко-теоретичен и методически материал в процеса на индивидуалната изпълнителска подготовка на студентите ще нарасне ролята на творческия и емоционален компонент в обучението и ще се повиши активността на обучаваните.

Referenses:

1. **Ruskova, Y.** Psihologicheski osnovi na muzikalno-izpalnitelskata deynost. V: Godishnik na Shumenskia universitet „Episkop Konstantin Preslavsky”. Tom XXI D, Shumen, 2017.
2. **Andrianov, N.** Osobenosti na harmonichnia ezik v horovoto tvorchestvo na J. S. Bach. Shumen, 2003.
3. **Stoyanov, A.** Metodika na obuchenieto po piano. Sofia, 1968.
4. **Vasileva, D.** Music Therapy as an Argument of the Knowledge for the Human Soul. In: SocioBrains. Journal Homepage: www.sociobrains.com International Scientific Refereed Online Journal with Impact Factor ISSUE 39, November 2017.
5. **Madzharyan, E.** Narodno-pesenniat repertoar ot uchebnoto sadarzhnie po muzika za muzikalno-sluhovoto rezvitie na studentite. V: Esteticheski tsennosti i vazpitanie. Shumen, 2016.
6. **Vasileva, D.** Tendenzii v izkustvoto na evropeyskia XX vek. Nyakoi balgarski analozi. V: Balgarskata kultura i evropeyskiat XX vek. Varna, 2008.